

N:o 53.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 samt af 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886; gifven Stockholms slott den 1 mars 1899.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt § 87 regeringsformen föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1:o) lag om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874; och
2:o) lag om ändrad lydelse af 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874.

Härigenom förordnas, att § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 1. Enskild banks räntebärande förbindelse, stäld till innehafvaren eller till viss man eller ordres, må ej lyda å mindre belopp än femhundra kronor.

Mom. 2. Insättningsbevis med eller utan ränta skall ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse deraf bör till nye egarens säkerhet i banken anmälas.

Mom. 3. Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller dermed likartad räkning insätts, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bank ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lemnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1900.

Förslag

till

Lag

*om ändrad lydelse af 18 § i lagen angående bankaktiebolag
den 19 november 1886.*

Härigenom förordnas, att 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att viss tid der inneslå, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget derom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man.

I öfrigt må af bankaktiebolag utfärdadt bevis, att medel blifvit der insatte eller dit inbetalde, icke genom öfverlåtelse användas som betalningsmedel, utan gälle det endast såsom bevisningsmedel i fråga om inbetalningen eller insättningen.

Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller dermed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankaktiebolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lemnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1900.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1899.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet anförde tillförordnade departementschefen, herr statsministern Boström:

Den för våra sparbanker kännetecknande inlåning, dervid insatta medel jemte vid årsskifte upplupna räntor godtskrifvas och gjorda uttagningar påföras i motbok med räkningshafvaren, har jemväl drivits af de s. k. solidariska folkbankerna, som mot slutet af 1860-talet började uppstå. Äfven de folkbanker, som valt aktiebolagsformen, hafva idkat sådan inlåning under benämning sparkasserörelse, och efter hand hafva jemväl flera större bankaktiebolag samt enskilda sedelutgifvande banker öppnat sparkasseräkning eller, såsom den i vissa fall blifvit benämnd, sparbanksräkning eller hushållsräkning. Samtliga de enskilda bankinrättningar, rörande hvilka öfversigter genom finansdepartementet månatligen offentliggöras, hade på dylik räkning inne-

stående, i runda tal, den 31 december 1897 34,4 millioner kronor (de enskilda bankerna 5,9 samt aktiebankerna 28,5 millioner kronor) och samma dag 1898 icke mindre än 64,5 millioner kronor (de enskilda bankerna 24,5 och aktiebankerna 40 millioner kronor). Af sistnämnda belopp komma på en enskild bank 10 millioner och på fyra aktiebanker tillhopa 16,5 millioner kronor.

Det kan redan ifrågasättas, huruvida denna låneform, som bör afse uppsamlande af de små besparingarne för att i regeln under något längre tid förräntas, öfverhufvud hör hemma hos de institut, som drifva vanlig bankverksamhet. Men då nu flera af dessa institut, med eller utan särskildt medgifvande i de af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordningar, kastat sig på denna låneform och deras kunder blifvit vana att begagna sig af densamma, torde ett förbud för bankerna att drifva sparkasserörelse icke lämpligen böra ifrågasättas.

Denna lånerörelse har emellertid, särskildt i vissa af de större bankinrättningarne, förts in på sådana afvägar, att jag anser ett ingripande af lagstiftningen vara af behovet påkalladt.

Obegränsade belopp, stundom uppgående till femtio-, ja ett-hundratusen kronor och deröfver, mottagas på *en* motbok, ränta, som är lika hög och stundom högre än bankens högsta depositionsränta, godtgöres räkningshafvaren, och banken tillförbinder sig att utbetala betydande belopp, ända till ettusen kronor, utan föregående uppsägning. Det kan icke väcka förvåning, att den penningplacerande allmänheten med begärlighet begagnar en sådan kombinerad depositions- och giroräkning, hvarigenom icke blott den för depositionsräkningen fastställda stämpelskatten undvikas, utan ock giroräkningens fördelar förenas med förmånen att åtnjuta högsta depositionsränta eller der-utöfver.

I den mån allt flera banker genom konkurrensen nödgas öppna sparkasseräkning på vilkor, liknande dem jag ofvan antydt — och att flera banker, som nu icke drifva sparkasserörelse, ämna öppna sådan, är känt — komma tydligen de rent bankmessiga inlåningsräkningarne, depositions- och giroräkning, att lida motsvarande afbräck samt bankernas inlåningsrörelse att förryckas; och häraf skulle olägenhet i mer än ett afseende uppstå.

Då stämpelskatt blifvit lagd på depositionsrörelsen, synas statsmagterna icke böra stillatigande åse, huruledes dessa beslut kringgås genom att depositionsrörelsen inflyttas under en annan, för densamma till sin natur främmande lånerörelse, hvilken är fri från stämpelskatt. Så länge en sådan stämpelskatt finnes, bör den tydligen drabba det

kapital, den afser. Den utväg, som kunde synas ligga nära till hands att råda bot för det missbruk af sparkasserörelsen, hvarigenom den göres till uppsamlare af de större kapitalbehållningarne, vore att med stämpelskatt belägga de å sparkasseräkning verkställda insättningar, som öfverstiga ett visst belopp. Men utom det att det skulle vara förenadt med betydande praktiska svårigheter att med stämpel belägga de särskilda insättningarne i en motbok, synes det mig vara riktigare att söka återföra sparkasserörelsen till dess naturliga omfattning och allt fortfarande lemna den, likasom den af sparbankerna drifna inlåning, fri från stämpelskatt. För sådant ändamål synes en i lag stadgad begränsning af det belopp, bank eger af en person mottaga till förräntande å sparkasseräkning, vara af behovet påkallad; och ett stadgande i sådan syftning kan så mycket mindre anses olämpligt, som det eger sin motsvarighet dels i den för postsparbanken, som ju äfven drifver en med den ifrågavarande jemförlig rörelse, gällande lagstiftning, dels i hvarje för sparbank fastställt reglemente.

I fråga om den siffra, som sålunda bör bestämmas såsom maximum för hvarje insättares tillgodohafvande, måste den ju alltid blifva i viss mån godtycklig, men synes böra fastställas mera med hänsyn till förhållandena i de smärre bankerna än i de större, der sparkasseräkningen bör spela en underordnad roll. För postsparbanken är motsvarande siffra fastställd till 2,000 kronor; och jag föreställer mig, att det är för sparkasseräkningens ändamål fullt tillfyllest, om en insättare får på en gång hafva innestående 3,000 kronor. Der i nu gällande bankbolagsordningar ett dylikt maximum är satt för tillgodohafvande å sådan räkning, är sistnämnda siffra ock den högsta.

Men det synes äfven vara af vikt, att lagen fastställer någon norm i afseende å tidpunkten för medels lyftande å sparkasseräkning, om denna räkning skall få behålla sin natur och icke, helt eller delvis, förvandlas till giroräkning.

Sparbankslagen stadgar, att sparbank icke må ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala insatta medel; och i samtliga de af Kongl. Maj:t fastställda bankbolagsordningar, der föreskrifter för sparkasserörelsen förekomma, liksom i förordningen angående postsparbanken finnes en motsvarande bestämmelse.

Detta viktiga moment i sparkasserörelsen hafva emellertid, såsom jag ofvan antydtt, flera bankbolag kastat öfver bord såsom alltför besvärande, i det de uti det lånekontrakt, som finnes i hvarje motbok ntaget, uttryckligen förbundit sig att *utan föregående uppsägning* till-

handahålla ett visst belopp, intill 1,000 kronor, i månaden. Dessa bankbolag uppträda sålunda allt för starkt rustade i konkurrensen icke blott med de bankbolag, som drifva en sparkasserörelse under mera egentliga former, utan ock med sparbankerna, hvilka, såsom jag redan nämnt, äro af lag förhindrade att göra en dylik utfästelse. Också spörjas från vissa landsändar klagomål deröfver, att sparbanksmedel i betydande omfattning öfverflyttas till bankbolagens s. k. sparkassor. Sparbankerna synas ega berättigade anspråk derpå, att, då bankbolagen vilja på sig inympa den form af inlåning, som af ålder hört sparbankerna till och är för dem typisk, lagstiftningen tillser, att denna form verkligen iakttages af bankbolagen, så att vägen icke öppnas för en illojal konkurrens.

Det bör för öfrigt erinras, att dessa bankbolags tillvägagående att tillförbinda sig utbetalning vid anfordran af medel, för hvilka godtgöres depositionsränta, väl kan ur konkurrenssynpunkt förklaras, men likafullt innebär en afvikelse från en sådan rationel bankverksamhet, som af lagstiftningen bör befordras.

Jag anser följaktligen, att för utbetalning å bankbolagens sparkasseräkning böra lemnas enahanda föreskrifter, som gällande sparbankslag innehåller i fråga om återbetalning af de hos sparbank insatta medel; och synas de särskilda bestämmelser, jag härofvan föreslagit beträffande bankbolagens sparkasserörelse, lämpligast få sin plats såsom tillägg till § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 och 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886.

Herr statsministern uppläste härpå två i öfverensstämmelse med de af honom nu uttalade åsikter upprättade, detta protokoll bilagda förslag till lagar om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 samt af 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886; och täcktes, på statsrådets hemställan, Hans Kongl. Höghet Kronprinsen Regenten i nåder förordna, att öfver berörda förslag högsta domstolens yttrande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Ex protocollo:
Richard Hägglöf.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874.

Häriigenom förordnas, att § 31 i kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Mom. 1. Enskild banks räntebärande förbindelse, stäld till innehafvaren eller till viss man eller ordres, må ej lyda å mindre belopp än femhundra kronor.

Mom. 2. Insättningsbevis med eller utan ränta skall ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse deraf bör till nye egarens säkerhet i banken anmälas.

Mom. 3. Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller dermed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bank ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lemnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1900.

F ö r s l a g

till

L a g

*om ändrad lydelse af 18 § i lagen angående bankaktiebolag
den 19 november 1886.*

Häri genom förordnas, att 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att viss tid der innestå, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget derom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man.

I öfrigt må af bankaktiebolag utfärdadt bevis, att medel blifvit der insatte eller dit inbetalde, icke genom öfverlåtelse användas som betalningsmedel, utan gälle det endast såsom bevisningsmedel i fråga om inbetalningen eller insättningen.

Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller dermed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankaktiebolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lemnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1900.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol tisdagen den 14 februari 1899.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden HERSLOW,
SKARIN,
NORBERG,
BILLING,
RAMSTEDT,
WESTRING,
GREFBERG.

T. f. byråchefen för lagärenden, revisionssekreteraren Hammar-
skjöld föredrog i underdånighet:

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Kongl.
Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet den 27 nästlidne januari,
hvarmedelst, för det ändamål § 87 regeringsformen öförmälde, för-
ordnats, att högsta domstolens yttrande skulle inhemtas öfver upp-
rättade förslag till lag om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen an-
gående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12
juni 1874 samt till lag om ändrad lydelse af 18 § i lagen angående
bankaktiebolag den 19 november 1886; varande förslagen under bilagor
B och C fogade vid detta protokoll.

Högsta domstolen lemnade förslagen utan anmärkning.

Ex protocollo:
Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i närvaro af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen
i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1899.*

Närvarande statsrådsledamöter:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 greve WACHTMEISTER,
 CLAËSON,
 DYRSSEN.

Departementschefen, statsrådet greve Wachtmeister anmälde här-
efter högsta domstolens yttrande öfver de enligt statsrådsprotokollet
öfver finansärenden den 27 sistlidne januari till högsta domstolen re-
mitterade förslag till lagar om ändrad lydelse af § 31 i kungörelsen
angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12
juni 1874 samt af 18 § i lagen angående bankaktiebolag den 19 no-
vember 1886;

Och hemställde föredragande departementschefen, att ifrågavarande
förslag, som af högsta domstolen lemnats utan anmärkning, måtte, jem-
likt § 87 regeringsformen, för Riksdagen till antagande framläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan, tacktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Sven Köhler.